

# Onsdag

Bara hos Matteus har förberedelserna för påskmältiden den majestätiska klangen när Jesus »bjuder in sig själv»: Mästaren säger: »Min stund är nära. Jag vill hålla påskmåltid hos dig med mina lärjungar» (v 18). Referensen till tiden (*kairos*) höjer spänningen i dramat.

## Matt 26:14–25 – Homiletiska anteckningar

Texten ger oss en fullständig bild av hur Jesus förbereder sig för påskmältiden. Han har allting under kontroll när han ger måltiden dess mycket speciella betydelse genom att knyta den till sin död och till den messianska festen i det kommande riket. Och vi ser Jesu majestätiska sätt att visa att han är medveten om det förräderi som ska komma genom Judas handlingar.

Här har vi en bild av hur Jesus handskades med radikal ondska. Matteus beskriver inte hur Jesus kände sig – känslorna är lärjungarnas (v 22). Stilen är kärnfull. Jesus varnar inte, dömer inte och försöker heller inte vinna tillbaka Judas. Det är redan för sent. Han konstaterar bara vad som kommer att ske, och svarar Judas på ett sätt som bara de två förstår.

I världen finns alltså ondska som är bortom påverkan. Den måste finnas där. Den kommer inte från Gud. Dock kan den på ett eller annat sätt fogas in i Guds frälsningsplan. Ondskans mysterium är fortfarande ett mysterium. Guds allmakt är inte barnvaktens allmakt. Men vi får inte heller lära oss att Gud »tillåter» ondskan. Det vore att rationalisera på ett helt outhärdligt sätt. Tänk tex på hur miljoner judar dödades i koncentrationslägren.

Det är precis som i berättelsen om syndafallet (1 Mos 3). Ondskan finns där men vi får inte veta varifrån den kom. Att vara kristen är att känna igen och förlita sig på att Gud är stark nog att pressa gott vin också ur vredens och svekets druvor.

Kanske kan vi säga att Jesus säger till Judas det som Josef sa till sina bröder: »Ni tänkte ont mot mig, men Gud har tänkt det till godo, för att ... behålla mycket folk vid liv» (1 Mos 50:20).

Vår predikan kan gärna stanna vid ondskans mysterium

## Matt 26:14–25 – Exeges

Jag har redan gjort en del exegetiska kommentarer till dessa tre korta delar av Matteusevangeliet i samband med att vi försökte se vad som är speciellt för Matteus (se ovan, s 19–23).

Matteus gör Judasgestalten distinkt och personlig. När Judas närmar sig översteprästerna återges detta i direkt tal (v 15), och han frågar själv om det är han som är förrädaren (v 25). Referensen till de trettio silverpenningarna (v 15) banar väg för översteprästens handlingar och den rabbiniska exegesen senare (27:3–10).

Deltog Judas i den måltid där Jesus sa att vinet var hans blod som var utgjutet för många till syndernas förlåtelse (de sista tre orden bara i Matt 26:28)? Det verkar som om evangelisterna inte bryr sig om den frågan. Trots detta har den spelat en mycket viktig roll i den eukaristiska- och »synd och nåd»-teologins historia. Hos Johannes ger sig Judas ut i nattens mörker efter att Jesus har sagt »Gör genast vad du skall göra!» (13:27) men hos Johannes finns över huvud taget intet insitfande av natvarden. Lukas placerar förrädsägelsen om förräderiet efter måltiden (22:21–23). Alltså bör Judas ha varit där hela tiden. Inte heller hos Markus eller Matteus finns något som pekar i riktning av att Judas skulle ha avlägsnat sig.



bara den avhåller sig från rationaliseringar och i stället lär oss hur Jesus mötte den yttersta ondskan, som fanns också bland dem som stod honom närmast.

### Rom 5:6-11 – Exeges

Detta avsnitt av Paulus brev till romarna är ett viktigt exempel på det som kallas *anacoluthon* dvs en stil som har ett avbrutet flöde och en svår syntax. Tankarna och bilderna kommer medan Paulus dikterar. Den grekiska texten ger intryck av ett överflöd av tankar som inte utan vidare låter sig struktureras. Alla översättare har släpat över detta. Se efter i grekiskan så att ni kan få en känsla för styckets stil.

»Ordningen» kan vara ett tecken på starka känslor men den kan också bero på Paulus iver att få med många av sina favoritämnen och temata. Det är precis som i Rom 8.

Paulus kan inte tala om de kristnas välsignelse, fred, härlighet och tillgång till Gud (jfr Rom 5:1-2) utan att betona att denna härlighet bara finns där »i hoppet» mitt i provningen (*thlipseis*, v 3; jfr 8:18), och att Anden är tecknet på detta förblivande hopp (v 5; jfr 8:24-27 vad gäller *glossolia*). Guds kärlek är realistisk och trovärdig eftersom den inte kommer till oss när vi är starka, som en belöning för vår styrka, vår fromhet och hängivenhet. Den struktur Guds frälsning har är ju snarare att han låter Kristus dö för syndare, fiender och svaga.

Vi ska också lägga märke till att som alltid hos Paulus finns frälsningen i framtiden (alltid futurum). Upprättelse och försoning har uppnåtts. De kom genom Kristi död och blod. Men frälsningen, processens fullbordan väntar vi fortfarande på. Paulus lever i stilla veckan på ett mycket speciellt sätt. För honom är det viktigt att vår frälsning, vårt »upståndna liv» ligger i framtiden. Senare kristen teologi följde Paulus motståndare och gjorde sig av med denna distinktion som var så viktig för honom.

Vi gör rätt i att läsa denna passage som ett jubel över vad Gud har åstadkommit i Kristus, men själva strukturen i stycket är snarare ämnad att säga: tro innebär svårigheter men – hopp om en framtida frälsning. Det är ett gott och säkert hopp eftersom så mycket redan har gjorts. Vi har lärt

om Kristus att han tar hand om syndare, svaga, till och med fiender genom försoning och upprättelse. Vi kan alltså se mot utgången med förtrostan trots våra svårigheter. Vi jublar över att redan nu vara försenade med Gud (v 11). Men det fullödiga livets fullbordan har ännu inte kommit.

Vi bör lägga märke till att ordet »försoning» (*katallagē/katallassō*) aldrig används av Paulus eller av någon annan NT författare som uttryck för försoning mellan människor (utom en gång, när det gäller ett par som hade glidit isär, 1 Kor 7:11). Ordet uttrycker endast försoning med Gud. Vartför är det så? Kanske Paulus kände att det var någonting så enormt att det inte föll sig naturligt att använda det när det gällde att övervinna mänsklig fiendskap. Då talar han i stället om kärlek.

### Rom 5:6-11 – Homiletiska anteckningar

Ett möjligt tema är: i sin kärlek kunde Gud inte vänta längre. Det är därför Kristus dog för syndare, svaga och fiender. Det är därför Anden kom till dem som inte var riktigt värdiga. Guds kärlek är hans bristande tålmod. Den slutliga frälsningen måste förstås vänta, den hör till fullbordans dag, men Gud ger allt han kan, upprättelse, försoning, Anden som en försmak av himlens härlighet.

Detta »bristande tålmod» hos Gud, denna nåderikhet har sina risker. Paulus visste det och vi bör veta det. Att glädja sig i Gud kan leda till skrytsamhet. Det grekiska ordet *kauchaomai* som översätts med att »glädja sig» är samma ord som Paulus ofta använder i betydelse »skryta över» (tex 1 Kor 1:29). För Paulus är sådant skryt en allvarlig synd. Vi måste försöka inse hur vår tro kan vara glädjefylld utan att bli skrytsam. Under stilla veckan är denna skiljelinje kanske lättare att dra. Alla deltagarna i dramat misslyckades genom öppen handling eller sorglig brist på handling. Detta gäller lärjungarna också. De är alla svaga syndare, fiender eller några som spelar fienden i händerna. Passionsdramat är det perfekta och klassiska ögonblicket, »rätt tid», för Kristus att dö för de ogudaktiga.